

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K tzv. informačnímu deficitu strany v řízení o vypořádání SJM

Aspirací tohoto článku je poukázat na pojem informačního deficitu, zejm. pak s ohledem na společné jmění manželů. V řízení o vypořádání společného jmění manželů může soud vypořádat jen majetek či hodnoty tvořící společné jmění manželů, které účastníci navrhli k vypořádání soudním rozhodnutím do tří let od jeho zániku.[1] Nedojde-li do tří let od zúžení, zrušení nebo zániku společného jmění manželů k vypořádání, postupuje se v souladu s ustanovením § 741 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník.

Obecně platí, že v řízení, ve kterém účastník řízení pro sebe vyvozuje příznivé právní důsledky, musí unést důkazní břemeno ohledně tvrzených skutečností. V případě, kdy reálně nemůže mít k dispozici kompletní informace o skutečnostech významných pro rozhodnutí v řízení před soudem, vyvstává otázka, zda a jakým způsobem může tento účastník řízení unést břemeno důkazní? Ačkoliv není povinností procesní strany poskytnout důkazní materiál proti sobě samotné, může být tento přístup prolomen tzv. vysvětlovací povinností strany nezatížené důkazním břemenem, a to s ohledem na zajištění práva na spravedlivý proces.[2] Na základě této vysvětlovací povinnosti strana nezatížená důkazním břemenem vysvětluje skutečnosti, o kterých má dostatečné informace, byť by jimi měl disponovat účastník řízení, který chce pro sebe vyvodit příznivé právní důsledky. Jestliže strana zatížená důkazním břemenem přednese alespoň „opěrné body“ skutkového stavu a zvýší tak pravděpodobnost svých skutkových tvrzení, nastupuje vysvětlovací povinnost protistrany. Nesplnění této povinnosti bude mít za následek hodnocení důkazu v neprospěch strany, která vysvětlovací povinnost nesplnila.[3]

Tak např. v **rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. 22 Cdo 2851/2013** soud uvedl, že *žalobkyně také tvrdila, že žalovaný v době zániku společného jmění manželů disponoval značnými finančními prostředky, patřícími do společného jmění manželů, což dovozovala z toho, že bezprostředně po rozvodu manželství měl zakoupit byt v Praze v ceně asi 8 - 10 milionů Kč. [...] žalovaný tvrdil, že prostředky na byt získal v dědickém řízení po otci, v řízení však tato skutečnost nebyla zjišťována, zjevně proto, že soudy ji považovaly za nevýznamnou. Jestliže by však bylo prokázáno, že žalobce bezprostředně po rozvodu manželství zakoupil byt v hodnotě uvedené žalobkyní, byl by to nepřímý důkaz o tom, že v době zániku SJM disponoval společnými prostředky, ze kterých byt koupil; šlo by tak o skutečnost jdoucí k jeho tíži. Pak by nastoupila jeho vysvětlovací povinnost; pokud by nevysvětlil a neprokázal, jak prostředky k zakoupení bytu získal, bylo by nutno dojít k závěru, že šlo o společné prostředky, jejichž vypořádání se žalobkyně domáhala.*

V **rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 5. 2014, sp. zn. 22 Cdo 1220/2012** se soud zabýval vypořádáním společného jmění manželů na vypořádání výhry, kterou druhý účastník dosáhl v loterii. Žalobkyně navrhla včas ve tříleté lhůtě od zániku společného jmění manželů vypořádání výhry ve Sportce ve výši cca 35.000.000 Kč. Byť se jednalo o výhru v 23., a nikoli v 26. týdnu Sportky, byl tak předmět vypořádání dostatečně konkretizován. Nejvyšší soud ČR v této souvislosti dodal, že *uplatní-li účastník ve sporu o vypořádání SJM nárok na vypořádání výhry, kterou druhý účastník dosáhl v loterii, je nárok uplatněn včas i tehdy, není-li výhra zcela přesně konkretizována, nicméně druhá strana v době rozhodné pro vypořádání jinou částku v označené loterii nezískala.*

V **rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 4. 2015, sp. zn. 22 Cdo 1433/2015** soud k

informačnímu deficitu poznamenal, že *jestliže se prokáže, že v průběhu existence společného jmění manželů byly vynaloženy investice do výlučného majetku jednoho z manželů, druhý se však z důvodu informačního deficitu očitne ohledně původu vynaložených prostředků v důkazní nouzi, nastoupí vysvětlovací povinnost investujícího manžela, který má k dotazu soudu sdělit a případně i prokázat původ prostředků, které na výlučný majetek vynaložil.*

V souvislosti s nesplněním vysvětlovací povinnosti strany nezátížené břemenem důkazním **Nejvyšší soud ČR v rozsudku ze dne 16. 12. 2011, sp. zn. 22 Cdo 883/2010** konstatoval, že *v řízení o vypořádání SJM (původně BSM) je třeba zjistit cenu podniku a strana, která disponuje (anebo by při zachování obvyklé péče měla disponovat) informacemi k takovému zjištění neposkytne soudu potřebnou součinnost a nesplní svou vysvětlovací povinnost, bude to mít za následek hodnocení důkazů ohledně skutečností, kterých se tato povinnost týká, v neprospěch strany, která ji nesplnila.*

Z judikatury vyplývá, že se česká civilistika vyrovnávala s problematikou informačního deficitu především v oblasti majetkových poměrů manželů. Je tedy namístě uvést, že tato právní oblast není výhradní, které se tato problematika dotýká. V této souvislosti se vyjadřuje i Prof. JUDr. Josef Macur, CSc., když uvádí, že v rozvíjející se společnosti vznikají složité obchodní nebo finanční spory, ve kterých mnohdy absenteje přehlednost.[4]

Takové spory nalezneme v sousedním Německu, kde se například společník korporace rozhodl podílet na vedoucí činnosti společnosti. Žalovaní společníci poukazovali na nedostatek způsobilosti a odbornosti žalobce. Je v takovém případě žalobce povinen se podrobit testování, které by potvrdilo skutková tvrzení žalovaných a de facto podpořilo jejich procesní obranu? V oblasti patentového práva si lze představit spor, ve kterém žalovaná společnost, zabývající se výrobou jízdních kol, užívala technickou úpravu konstrukce jízdního kola. Takováto úprava některých částí konstrukce však byla užívána jako patent konkurenční společnosti. Vystala tak otázka, zda má žalovaná společnost vysvětlovací povinnost týkající se procesu výroby některých částí jízdního kola a povinnost zbavit mlčenlivosti zaměstnance, který by mohl postup osvětlit jako svědek.[5]

Závěrem lze shrnout, že by účastník řízení měl mít zájem na tom, aby disponoval kompletními informacemi o skutečnostech významných pro rozhodnutí, a to z důvodu unesení důkazního břemene. Běžně se však v praxi stává, že strana sporu takovými informacemi nedisponuje a bez své viny nemůže důkazní břemeno unést. Pro případ, že taková situace nastane, musí strana zatížená důkazním břemenem přednést alespoň „opěrné body“ skutkového stavu. Strana nezátížená důkazním břemenem poté bude mít vysvětlovací povinnost, přičemž nesplnění této povinnosti bude mít za následek hodnocení důkazu v její neprospěch.

Vojtěch Fiala,
student 5. ročníku Právnické fakulty Univerzity Palackého

e-mail: fialavojtech@gmail.com

-
- [1] Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. listopadu 2009, sp. zn. 22 Cdo 1192/2007
[2] Nález ÚS ze dne 28. února 2008, sp. zn. I ÚS 987/07
[3] Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 16. prosince 2011, sp. zn. 22 Cdo 883/2010
[4] MACUR, Jan. Vyšetřovací důkaz v civilním soudním řízení. Právní rozhledy, 2000, č. 2, s. 46.
[5] srov. MACUR, Jan. Vysvětlovací povinnost strany nezatížené důkazním břemenem v civilním soudním řízení. Právní rozhledy, 2000, č. 5, s. 200.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)